

Kotikaupunkimme ainutlaatuisuus
on saanut tunnustuksen

KUOPION KANSALLINEN KAUPUNKIPUISTO

Tutustu, koe ja ihastu!

NÄE ERITYISYYS YMPÄRILLÄSI

Kuopion kansallinen kaupunkipuisto rakentuu kaupunkimme kohokohdista – ihmisille tärkeitä ja kauniista paikoista, joissa kulttuuri ja luonto kohtaavat.

Kansallinen kaupunkipuisto kertoo kaupunkimme tarinaa, vahvistaa kulttuuriperintöämme ja vaalii kaupunkiluontoamme, jotta niiden monipuolisuus välittyisi myös tuleville sukupolville.

Kuopion kansallisessa kaupunkipuistossa koet kaupunkikulttuurin, luonnon ja elämän parhaita paloja.

Kansallisen kaupunkipuistomme alueeseen kuuluu keskustan vehreitä puistoja, arkkitehtuurin helmiä, kaupan ja kohtaamisen paikkoja, ainutlaatuisia rännikatuja sekä laaja alue Etelä-Kallaveden kaunista saaristoa, sisämaan suurjärviluontoa.

Sisämaan vesistö ja arvokas saaristo on kansallisen kaupunkipuistomme erityispiirre.

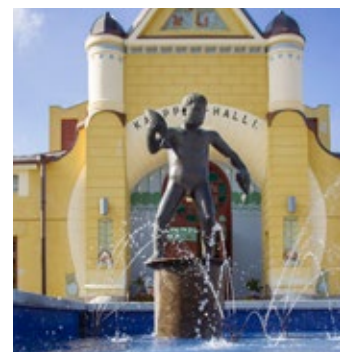
KALLAVEDESTÄ KASVANUT KAUPUNKI

Kallavesi ja Kuopion kaupungin kehitys kietoutuvat tiiviisti toisiinsa. Kuopiolaiset ovat hyödyntäneet kaupunkia ympäröivää vesistöä ja saaristoa ajan saatossa monin eri tavoin: ravinnon lähteenä, kulkureittinä ja vapaa-ajan virkistymispaikkana. Kuopiota ei olisi olemassa ilman Kallavettä eikä Kallavesi olisi kaltaisensa ilman Kuopiota.

Merkittävin Kuopion kaupungin kehityksen edistysaskel liittyy suoraan Kallaveteen. Saimaan kanava valmistui vuonna 1856 ja avasi vesiliikenteen Kuopios-
ta maailman merille asti. Tämä mahdollisti sekä kaupankäynnin että teollistuvan kaupungin kehityksen.

Suomenkielen sivistyksen ja tasa-arvon kehto

Kuopio on ollut myös merkittävä alueellinen hallinto- ja koulukaupunki sekä keskeinen suomenkielisen sivistyksen ja tasa-arvon kehto. Suomalaiseen historiaan jätkensä ovat jättäneet muiden muassa Kuopiossa asuneet kulttuurivaikuttajat J. V. Snellman, Minna Canth ja Maria Jotuni.

1850-luvulla rakennetut sataman siniset tulli- ja pakkahuonerakennus sekä vaakahuone (1879) ovat alueen näkyvimpiä merkkejä historiasta.

Satamassa ja torilla tapahtuu

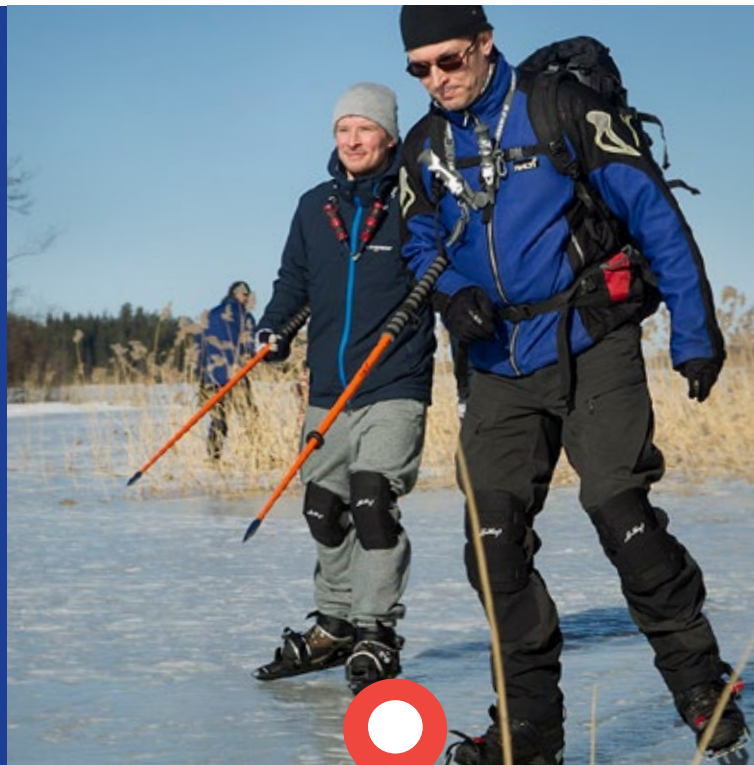
Satamapuisto, satamatori ja sataman edusta ovat fätä nykyä suosittuja tapahtumapaikkoja. Kesäisin satamasta risteilevät sisävesilaivat ja talviaikaan Kallaveden jää luisteluratoineen ja hiihtolatuineen toimii virkistysalueena.

Matkustajasatamasta on mahdollista nousta rännikatuja ja puistoreittejä pitkin kuopiolaisten rakastamalle kohtaamis- ja tapahtumapaikalle, torille. Torin historia kauppapaikkana ulottuu aina 1800-luvulle asti. Toria ympäröiviä arvorakennuksia ovat muun muassa kaupungintalo (1882–1885) ja kauppahalli (1902) ja lyseo (C. L. Engel, 1826). Lisäksi torin reunalla seisovat tutut hahmot, Veljmies ja Siskotyttö.

Saariston alue on arvokas retkeily- ja luontokohde. Kaupunkilaiset ovat käyneet virkistymässä Hietasalossa jo yli 100 vuoden ajan.

Esimerkiksi Koistinsaarilta löytyvät kalastajien ja retkeilijöiden taukopaikat. Kuusi-Koistin kalamaja on sijainnut paikallaan jo yli 100 vuoden ajan.

Virkisty saaristossa ympäri vuoden

Kallaveden saariston kansallisen kaupunkipuiston alue on pääosin Kuopion kaupungin omistuksessa ja keskeisiltä osiltaan vapaassa käytössä jokamiehen-oikeudella. Alue sisältää runsaasti kaupungin ylläpitämiä nuotio- ja rantautumispaikkoja, autiotupia ja myös saunan. Saariston palvelut ovat vierailijoidensa vapaasti käytettävissä ympäri vuoden.

Saariston alueen lukuisat lintuluodot tarjoavat tärkeitä pesimäpaikkoja lokki- ja vesilinnustolle.

”Sisämaan vesistö ja arvokas saaristo on kansallisen kaupunkipuistomme erityispiirre.”

Heinäkuussa Hietasalonsaareen liikennöi satamasta sisävesilaiva. Saarella voi nauttia upeista suurista hiekkarannoista ja sieltä löytyy myös laavu, keittokatos ja nuotiopaikkoja.

1800-luvun aikana kaupunkieihin alettiin rakentaa julkisia puistoalueita, jotka kannustivat asukkaita edistämään terveyttä kävelemällä raittiissa ulkoilmassa.

Väinölänniemi sekä Snellmanipuisto ja Piispanpuisto ovat Kuopion vanhimpia puistoja, joiden syntyhistoria ajoittuu Suomen ensimmäisten puistojen kanssa samalle aikakaudelle 1800-luvulle.

Väinölänniemeltä Haapaniemelle

Väinölänniemen pitkä historia kansanpuistona alkaa 1850-luvun lopulta, jolloin silloisen pappilan maat liitettiin kaupunkiin. Alueen historia urheilu- ja liikuntapaikkana ulottuu yli 100 vuoden päähän. Esimerkiksi ensimmäinen tenniskenttä rakennettiin jo 1911. Rikas puistoympäristö, erilaiset harrastusmahdollisuudet ja suosittu uimaranta tekevät ”Vänäristä” erityisesti kesäisin eläväisen kohtauspaikan. Etelään kurkottava Väinölänniemi yhdistää ruutukaavakeskustan Kallaveden saaristoon.

Väinölänniemen tyvestä alkavat Kuopionlahden luonnonmukaiset ruovikkoiset rannat. Rannan läheisen ulkoilureitin varrella voi nähdä silkkiiikkuparien ja lокkien pesintäpuuhia. Jatka rantaa pitkin Haapaniemelle, jonka puiset pientalot, työväen asuinrakennukset sekä katujen nimistö muistuttavat alueen työläis- ja teollisuushistoriasta.

Hengähdä keskellä kaupunkia

Vahtivuoren mäellä seisoo Kuopion ensimmäinen julkinen kivirakennus, jo 200 vuotta kaupunkikuvaa hallinnut Tuomiokirkko. Tuomiokirkon itäpuolella sijaitseva Snellmanipuisto on yksi Kuopion näyttävimmistä puistoista ja kaupungin historian avainalueista. Puiston paikalla oli aikaisemmin kaupungin päätori. Snellmanipuiston vuonna 2019 valmistunut peruskunnostus noudattelee 1950-luvulla muokkautunutta puistosommitelmaa.

Puiston ympärillä sijaitsee myös useita merkittäviä rakennuksia, kuten entiset Minna Canthin asuin- ja liiketalo, työväentalo ja Suomen pankki sekä Kuopion museo ja teollisuuskouluksi rakennettu nykyinen Snellmanin koulu.

Tuomiokirkko – järjestyksessään viides Kuopion kirkko – rakennettiin maastollisesti korkeimmalle paikalle 1800-luvun alussa, jolloin mäellä ollut vartiopaikka ja tuulimylly siirrettiin muualle.

Kuva: Kuopio-Tahio Mankkanen

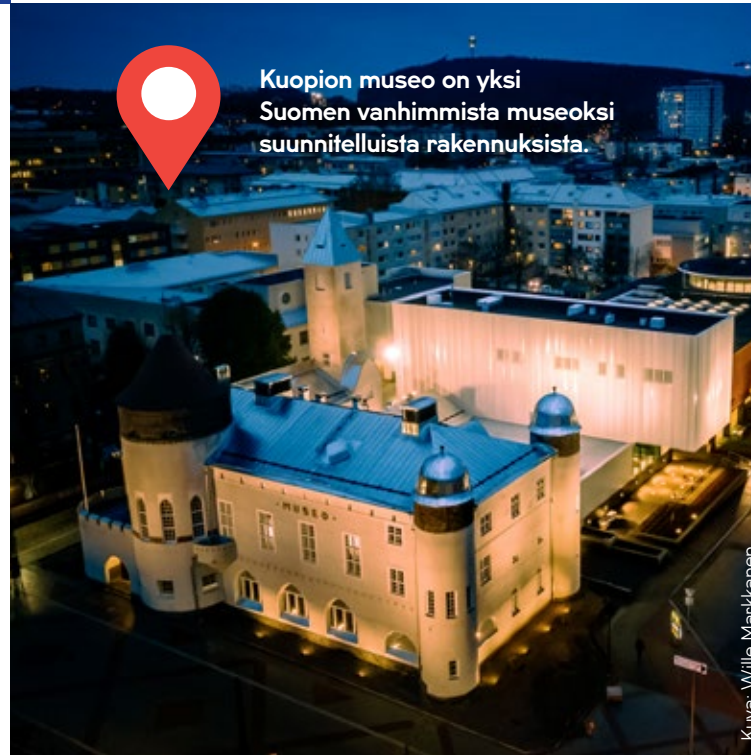
Leiki, liiku ja nauti kauneudesta

Valkeisenpuisto on rakennettu useassa vaiheessa 1950–1960-luvulla Valkeisenlammen ympärille. Aikanaan lampi on ollut tärkeä sekä kahden sen rannalla sijainneen sairaalan että läheisen kasarmialueen vesihuollolle. Puisto on kokenut perusteellisen kunnostuksen 1997–2005 aikana, jonka jälkeen puistosta on tullut yksi suosituimmista virkistysalueista. Puiston erityispiirteenä on moninainen ja kerroksellinen kasvillisuus. Puistossa on monipuoliset mahdollisuudet leikkiin ja liikuntaan ja sieltä avautuu näkymiä eri aikakausien arvorakennuksiin ja Puijon Tornille.

Valkeisenlammen läheisyydessä sijaitsee valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin kuuluva kasarmialue vanhoine puineen. Kasarmialueen erikoisuutena on sen pitkä sotilaskäyttö Ruotsin vallan ajalta alkaen aina Suomen itsenäisyyden jälkeiseen aikaan.

Kuopion ruutukaavakeskustan koilliskulmassa sijaitsevassa lähiliikuntapaikaksi rakennetussa Hapelähteenpuistossa voi kokea leikin ja liikunnan riemua. Puisto on kasvillisuudeltaan runsas ja puiston halki virtaavan Maljapuron ylittävät sillat ovat tärkeä osa puistonäkymää. Hapelähteen puistoa värittävät heinät, perennat ja kukkivat puut sekä syksyinen ruska.

Kuopion museo on yksi Suomen vanhimmista museoksi suunnitelluista rakennuksista.

Kuva: Wille Mankkanen

Sorvarinkadulla erottuvat rännikatumiljöön piirteet parhaiten. Rännikadut eli pääkatuja kapeammat kujakadut rakennettiin ilmeisesti palosoliksi turvaamaan vanhaa puukaupunkia tulipaloilta.

Kuva: Kuopion kaupunki / Soile Nevalainen

Keskustamme rännikatuverkosto on maassamme laajimmin säilyneitä ja siksi hyvin erityinen. Rännikatuja kautta yhdistyvät kansallisen kaupunkipuiston kauniit puistot, satama ja maankuulu Kuopion tori.

KANSALLINEN KAUPUNKIPUISTO – MIKÄ SE ON?

Kansallinen kaupunkipuisto on ympäristöministeriön myöntämä arvonimi. Kansallisella kaupunkipuistolla tarkoitetaan kaupunkiluontoa ja rakennettua kulttuuriympäristöä laajana, eheänä kokonaisuutena. Kaupunkipuistot säilyttävät luonnon monipuolisuuden, maiseman historian ja kerroksellisuuden meidän kaikkien hyödyksi ja iloksi.

Kansallisen kaupunkipuiston arvonimi turvaa kaupungin arvokohteiden säilymistä, eheyttävää kaupunkisuunnittelua, alueiden virkistyskäyttöä sekä luonto- ja kulttuuriperinnöllisten arvojen säilyttämistä.

Suomessa arvonimi on myönnetty kymmenelle kaupungille, jotka muodostavat kansallisten kaupunki-

puistojen verkoston. Jokaisella näistä kaupungeista ja puistoista on omat erityispiirteensä ja merkityksensä yhteisessä kokonaisuudessa. Kuopiossa korostuu erityisesti sisämaan vesistö ja sen merkitys kaupungille.

Tutustu, koe ja ihastu myös muihin Suomen kansallisiin kaupunkipuistoihin!

Suomen kansalliset kaupunkipuistot
www.kansallisetkaupunkipuistot.fi

Kuopion kansallisen kaupunkipuiston
rajaus: kartta.kuopio.fi

